

Ecologische quickscan Randweg 116 te Alblasterdam

31 januari 2014

Ecologische quickscan Randweg 116 te Alblasserdam

**Ontwikkeling van een kleinschalige woon- en
dagbestedingvoorziening**

Verantwoording

Titel	Ecologische quickscan Randweg 116 te Alblasserdam
Opdrachtgever	Woonkracht10
Projectleider	drs. D.B.W. (Boudewijn) van Ardenne
Auteur(s)	A. (Bram) Rijksen
Uitvoering veldwerk	A. (Bram) Rijksen
Projectnummer	1212535
Aantal pagina's	30 (exclusief bijlagen)
Datum	31 januari 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Kenmerk R002-1212535ARY-evp-V05-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Samenvatting	9
2 Inleiding	10
2.1 Aanleiding en doel	10
2.2 Natuurwetgeving	11
2.3 Methode	12
3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten	13
3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	13
3.1.1 Situatie plangebied	14
3.1.2 Beoogde ontwikkeling	17
3.1.3 Flora	18
3.1.4 Zoogdieren	19
3.1.5 Vleermuizen	19
3.1.6 Vogels	20
3.1.7 Amfibieën	21
3.1.8 Reptielen	22
3.1.9 Vissen	22
3.1.10 Dagvlinders	22
3.1.11 Libellen	22
3.1.12 Overige ongewervelden	22
4 Toetsing Flora- en faunawet	24
4.1 Overzicht effecten	24
4.2 Toetsing aanwezige soorten	24
4.2.1 Inleiding	24
4.2.2 Vleermuizen	25
4.2.3 Vogels	26
4.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	26
5 Conclusies en aanbevelingen	28
6 Literatuur	29

Bijlage(n)

- 1 Overzichtskaart
- 2 Toelichting natuurwetgeving

1 Samenvatting

In de onderstaande tabel 1.1 staan de eindconclusies en consequenties zeer beknopt opgesomd. Voor een toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 5, Conclusies en aanbevelingen.

Tabel 1.1 Samenvatting conclusies

	Effecten	Nader onderzoek	Ontheffing of vergunning
<i>Flora- en faunawet</i>	- Mogelijk beschermde nestlocaties van Huisemus, Gierzwaluw en Spreeuw - Mogelijk verblijfplaatsen Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis	Ja, periode maart - september	Afhankelijk van uitkomst nader onderzoek

2 Inleiding

Aan de Randweg 116 te Alblasterdam is momenteel een verouderde boerderij gelegen, die in eigendom is van de woningcorporatie Woonkracht 10. De opdrachtgever heeft de wens om deze boerderij te verbouwen tot een woonzorgboerderij.

Bij realisatie van dit voornemen zal een forse aanbouw geplaatst worden op het perceel behorend bij de boerderij. Daarmee past de voorgenomen activiteit niet binnen het bouwvlak in het vigerende bestemmingsplan. Om via een omgevingsvergunning aanvraag af te kunnen wijken van het vigerende bestemmingsplan, dienen een aantal milieuonderzoeken uitgevoerd te worden. In dit rapport staan de ecologische aspecten van het plangebied centraal. De ligging van plangebied is weergegeven in figuur 2.1.

Figuur 2.1 Plangebied te Alblasterdam [Rood omkaderd]

2.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de woningcorporatie Woonkracht10 heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de geplande nieuw- en verbouwing. De omvang en aspecten van de beoogde ingrepen zijn nader beschreven in hoofdstuk 3.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

2.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) en de Wet ruimtelijke ordening (Wro). De Nb-wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nb-wet noodzakelijk. In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

De planlocatie ligt in de bebouwde kom van Alblasterdam, op circa 1 kilometer van het Natura2000-gebied 'Boezems Kinderdijk'. Andere Natura2000-gebieden liggen op een grotere afstand. Gezien de geïsoleerde ligging van het plangebied, de aard van de beoogde ontwikkeling en de afstand tot het Natura2000-gebied vinden geen externe effecten op dit gebied plaats. Negatieve effecten op Natura2000-gebieden worden daarom niet verwacht en toetsing hierop is daarom achterwege gelaten.

Ten noorden en oosten van de bebouwde kom van Alblasterdam ligt het gebied Donkse Laagte, dat onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De minimale afstand tussen het plangebied en de EHS bedraagt 350 meter. Omdat werkzaamheden enkel plaatsvinden binnen het plangebied, is een negatief effect op de EHS uitgesloten en toetsing is daarom niet noodzakelijk.

Bij de beoogde ingrepen is alleen een toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

2.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 2 november 2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 6.

3 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie, en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek.

3.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 105-430. De onderstaande figuur geeft de ligging van het plangebied en het kilometerhok weer.

Figuur 3.1 Ligging kilometerhok plangebied (globaal begrensd)

3.1.1 Situatie plangebied

Het plangebied (+/- 2000 m²) bestaat uit een perceel met daarop een boerderij, een stenen schuur en een kleine berging. Naast de bebouwing is een deel van het oppervlak verhard met betonklinkers, een overige deel is onverhard en bestaat uit (ruige) vegetatie, struiken en een aantal bomen. Het perceel is aan de zuid- en westkant begrensd door een strook gazon met struweel en een watergang. Aan de noord- en oostkant grenst het perceel aan de huizenblokken van respectievelijk de Da Costastraat en de Staringstraat. Zie figuur 3.2.

Figuur 3.2 Huidige situatie plangebied (bron: abrahamse de kock architecten)

Gebouwen

De boerderij bestaat uit een voorhuis en het bedrijfsdeel, met een losstaande schuur (werkplaats) en een berging. Deze hebben een schuin dak met dakpannen (hellingshoek 40°). Kozijnen en aftimmering langs de dakranden bestaan uit hout. Op een aantal plekken zijn er kleine scheuren aanwezig in de muur, en sluit het houtwerk niet strak aan op de muur. Zie figuur 3.3. De schuur is voorzien van een spouwmuur.

Figuur 3.3 Het bedrijfsdeel, de werkplaats en het voorhuis

Verharding en beplanting

Het verharde gedeelte (betonklinkers) is grotendeels begroeid met kruidachtige vegetatie. Aan de westkant van het voorhuis is een tuin(tje) aanwezig met daarin een kleine ondiepe vijver. Het terrein dat voorheen als (groente)tuin werd gebruikt is inmiddels flink verruigd. Rondom het perceel zijn diverse heesters als Vlier, Sneeuwbes, Vlinderstruik en schubconiferen aanwezig. De verschillende bomen op het terrein hebben een doorsnede van +/- 40 centimeter (geschat gemiddelde). Het gaat daarbij om onder andere Es, Esdoorn, Els en Berk. Zie figuur 3.4.

Figuur 3.4 Verharding en beplanting; begroeide verharding, zijtuin, voormalige tuin en achterkant bedrijfsdeel

Terrein rond plangebied

De groenstrook aan de westkant bestaat uit struweel van Vlier, Laurier, Sneeuwbes met verschillende grotere bomen (voornamelijk elzen). Daaraan grenzend ligt een watergang die afbuigt langs de zuidkant van het plangebied. De bebouwing aan de noord- en oostkant bestaat uit woonhuizen (laagbouw met platte daken). Zie figuur 3.5.

Figuur 3.5 Woningen Da Costastraat en groenstrook aan westkant plangebied

3.1.2 Beoogde ontwikkeling

De boerderij wordt gerenoveerd en uitgebreid tot woonzorgboerderij, met een forse aanbouw aan de oostzijde van het huidige pand. De wijzigingen in het plangebied voltrekken zich vrijwel geheel aan de (noord-)oostkant van het planperceel, grotendeels op het verharde deel en op de voormalige groentetuin. Zie figuur 3.6. Bij de renovatie en aanbouw van het nieuwe gedeelte wordt een deel van de bestaande muur en de dakbedekking vervangen. De werkplaats wordt afgebroken. De huidige verharding zal worden verwijderd en vervangen door nieuwe bestrating met parkeerplaatsen. Er worden naast de parkeerplaatsen een nieuwe tuin en een tuinschuur gerealiseerd. Bij deze werkzaamheden zal sprake zijn van een (tijdelijke) toename van geluid, aanwezigheid van mensen en materiaal, graafwerkzaamheden et cetera. Ook zal een groot deel van het struweel op het perceel verdwijnen. Alle grotere bomen blijven gespaard.

Figuur 3.6 Plattegrond van de beoogde situatie (bron: abrahamse de kock architecten)

Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

3.1.3 Flora

In de omgeving van het plangebied is één strikt beschermde vaatplantensoort aangetroffen (Tongvaren, tabel 3). Volgens literatuurgegevens zijn in de omgeving geen andere beschermde vaatplanten aanwezig. Tijdens het oriënterende veldbezoek is in het bijzonder gelet op aanwezigheid van een aantal beschermde soorten, die weliswaar typerend zijn voor het stedelijk milieu, maar waarvan verspreidinggegevens nog niet volledig bekend zijn. Het gaat daarbij onder meer om soorten als Stijf hardgras, Gele helmbloem, Klein glaskruid, Tongvaren, Steenbreekvaren et cetera.

Hoewel voor een aantal van deze soorten geschikt habitat aanwezig is, zijn deze niet aangetroffen. Voor andere beschermde vaatplantsoorten ontbreekt geschikt habitat.
De aanwezigheid van (strikt) beschermde plantensoorten binnen het plangebied wordt daarom uitgesloten.

3.1.4 Zoogdieren

In de omgeving van het plangebied, is de aanwezigheid van Waterspitsmuis en Noordse woelmuis aangetoond [Mostert & Willemsen, 2008; Zoogdieratlas, 2011]. Het gaat daarbij om exemplaren die zijn vastgesteld in het Natura2000-gebied 'Boezems Kinderdijk' en de Donkse laagte (EHS). In de directe omgeving van en in het plangebied ontbreekt geschikt habitat voor deze soorten.

De aanwezigheid van (strikt) beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied wordt daarom uitgesloten.

3.1.5 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

In het plangebied en haar directe omgeving zijn de volgende vleermuissoorten vastgesteld: Watervleermuis, Meervleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis [Mostert & Willemsen, 2008; Zoogdieratlas, 2012].
Verblijfplaatsen van groepen van vleermuizen zijn in het plangebied en haar directe omgeving niet bekend [Zoogdieratlas, 2012].

Verblijfplaatsen

In en rond het plangebied vormen de boerderij, de bomen en de woningen van de woonwijk, potentiële verblijfplaatsen voor de volgende vleermuissoorten:

- Gebouwen: - Laatvlieger
 - Ruige dwergvleermuis (exclusief kraamverblijfplaats [VVZ, 2010])
 - Gewone dwergvleermuis
 - Meervleermuis
 - Gewone grootoorvleermuis
- Bomen: - Rosse vleermuis
 - Watervleermuis
 - Ruige dwergvleermuis: (exclusief winter- en kraamverblijfplaats [VVZ, 2010])

Door zowel Water- als Meervleermuis worden locaties waar veel kunstlicht aanwezig is gemeden. Hoewel de watergangen rondom het plangebied qua habitat geschikt lijken, is de invloed van kunstlicht zodanig dat deze niet geschikt zijn als foerageergebied en/of vliegroute. Daarmee is de functie van verblijfplaats binnen het plangebied ook uitgesloten.

Via de ruimtes tussen muur en houtwerk en de stootvoegen in de muren van de aangrenzende woningen kunnen gebouwbewonende vleermuizen eventueel aanwezige verblijfplaatsen op zolders en in de spouwmuren bereiken. De aanwezige bomen hebben een diameter van minimaal 30 centimeter. Gelet op de stamdikte en leeftijd van de bomen is het niet op voorhand uit te sluiten dat daarin verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Figuur 3.7 Mogelijke invliegopening naar verblijfplaats

Vliegroutes

Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en -in mindere mate- Laatvlieger gebruiken op hun vliegroutes lijnvormige elementen in het landschap om zich te oriënteren, zoals bomenrijen. De bomenrijen rond het perceel vormen in combinatie met het struweel potentieel geschikte vliegroutes.

Foerageergebied

Vooraf de open maar windluwe plekken achter struweel (voormalige groentetuin, toekomstig parkeerterrein) en tussen de bomen zijn geschikt als foerageergebied van alle bovengenoemde vleermuissoorten.

3.1.6 Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens het broeden. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in bijlage 2.

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens het broedseizoen (grootweg van 15 maart tot 15 juli). Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode.

Voor categorie 5 geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook deze nesten jaarrond beschermd kunnen zijn (zie ook bijlage 2).

Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten

Het plangebied ligt binnen het algemene verspreidingsgebied van de volgende vogelsoorten met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen: Steenuil (categorie 1), Kerkuil (categorie 3) Gierzwaluw, Huismus (beide categorie 2), Boomvalk, Buizerd, Ransuil, Sperwer en Havik (allen categorie 4) [SOVON, 2002; NVWA, 2012]. Voor Steenuil, Kerkuil, Buizerd en Havik geldt dat de stedelijke omgeving ongeschikt habitat vormt. Voor Boomvalk, Sperwer en Ransuil is geschikt habitat in meer of mindere mate aanwezig, maar tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat nesten van deze soorten ontbreken.

Onder de dakpannen van de boerderij is potentieel geschikte nestlocatie voor *Huisemus* en *Gierzwaluw* (categorie 2) aanwezig. Dat geldt ook voor de schuur, voor zover dat Huismus aangaat. Het terrein rond de boerderij is bovendien geschikt om als schuilgelegenheid en foerageergebied voor Huismus te fungeren.

Categorie 5-vogelsoorten

Het plangebied ligt in het algemene verspreidingsgebied van de volgende categorie 5 vogelsoorten die op de Rode Lijst staan, of waarvan de aantalsontwikkeling over het afgelopen decennium een negatieve trend hebben: Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bosuil, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Huiszwaluw, Spreeuw en Torenvalk. Van deze acht soorten is alleen eventuele aanwezigheid van nestlocatie van Spreeuw relevant; voor de overige soorten geldt dat het stedelijk karakter het plangebied ongeschikt maakt als broedlocatie.

De ruimte onder de dakpannen van de boerderij en het aangrenzende schuurtje vormt potentieel geschikte nestlocatie voor Spreeuw (categorie 5). De achteruitgang van de Spreeuw is alleen in de stedelijke omgeving sterk. Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom, waardoor eventuele verblijfplaatsen van de Spreeuw op deze locatie als 'jaarronde beschermd' gekwalificeerd moeten worden. Verblijfplaatsen van de andere soorten genieten vanwege bovenstaande redenen wel een jaarronde bescherming.

3.1.7 Amfibieën

Volgens literatuurgegevens is het voorkomen van de Heikikker en de Rugstreeppad in het Natura2000-gebied Kinderdijk en de Donkse Laagte (EHS) aangetoond. [NEM, 2011; Van Eekelen et al., 2006, [NCW 2006] in Van Eekelen et al., 2006; NVWA, 2012; Creemers et al., 2009].

Binnen het plangebied ontbreekt echter geschikt habitat. Gelet op de afstand tussen het plangebied en de hierboven genoemde locaties, de ligging van het plangebied in stedelijke omgeving (ongeschikt habitat), en de aard van de werkzaamheden, *wordt het voorkomen van strikt beschermde amfibiesoorten uitgesloten.*

3.1.8 Reptielen

Het plangebied is gelegen buiten het algemene verspreidingsgebied van (strikt) beschermde reptielensoorten [NEM, 2011; Creemers et al., 2006]. Tijdens het veldbezoek is ook vastgesteld dat geschikt habitat ontbreekt.

Het voorkomen van (strikt) beschermde reptielensoorten in het plangebied en haar omgeving wordt daarom uitgesloten.

3.1.9 Vissen

Het plangebied ligt in het algemene verspreidingsgebied van de Kleine modderkruiper, Marmergrondel, Rivierdonderpad (allen tabel 2), Grote modderkruiper en Bittervoorn (beide tabel 3) (periode 2004-2010) [Van Eesteren et al., 2006; Struijk et al., 2010]. Binnen het plangebied ontbreekt echter geschikt oppervlaktewater.

Het voorkomen van (strikt) beschermde reptielensoorten in het plangebied en haar omgeving wordt daarom uitgesloten.

3.1.10 Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht. Tijdens het veldbezoek is ook vastgesteld dat geschikt habitat ontbreekt.

Het voorkomen van (strikt) beschermde dagvlindersoorten in het plangebied en haar omgeving wordt daarom uitgesloten.

3.1.11 Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht. Tijdens het veldbezoek is ook vastgesteld dat geschikt habitat ontbreekt.

Het voorkomen van (strikt) beschermde dagvlindersoorten in het plangebied en haar omgeving wordt daarom uitgesloten.

3.1.12 Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen.

Het voorkomen van overige (strikt) beschermde ongewervelden in het plangebied en haar omgeving wordt daarom uitgesloten.

Samenvatting aanwezige tabel 2/3-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 3.1 Beschermde soorten (tabel 2/3-soorten van de Flora en faunawet) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Vleermuizen	<i>Verblijfplaatsen gebouwen</i>: Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis <i>Verblijfplaatsen bomen</i>: Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis <i>Voerageergebied</i>: Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis <i>Vliegroute</i>: Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Gierzwaluw, Huismus (beide categorie 2), Spreeuw (categorie 5)
Vogels (tijdens broedseizoen)	Diverse (algemene) broedende vogelsoorten mogelijk

4 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen in welke mate door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten worden beïnvloed, en of hiervoor mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk is.

4.1 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente werkzaamheden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden

- Geluid tijdens uitvoering werkzaamheden
- Licht tijdens de bouwfase
- Aanwezigheid en beweging van mensen en groot materieel

Permanente invloeden

- Verdwijnen van vegetatie en struweel
- Verdwijnen van schuur
- Renovatie bestaande boerderij
- Realisatie nieuwe gebouwen
- Toename van aantal mensen, voertuigen en verlichting

4.2 Toetsing aanwezige soorten

4.2.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

4.2.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het gebied *rond de planlocatie* kunnen in bomen en gebouwen geschikte verblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger aanwezig zijn. Deze locaties blijven in de beoogde werkzaamheden onaangetast, waardoor een direct effect is uitgesloten. Indirect negatieve effecten door verlichting van deze verblijfplaatsen (door gebruik van kunstlicht), zijn echter niet op voorhand uit te sluiten.

Door deze lichtbronnen zo veel mogelijk af te schermen is dit effect te voorkomen.

Binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Gewone grootoorvleermuis aanwezig zijn in de boerderij en de schuur. Mogelijk geschikte locaties zijn de zolder van de boerderij, en de ruimte in de spouwmuren van de schuur. Bij het slopen/renoveren van spouwmuren en daken worden eventueel aanwezige verblijfplaatsen tijdelijk of permanent beschadigd of verwijderd. De bomen op de planlocatie blijven gehandhaafd. Door wijzigingen in het plangebied en mogelijke toename van verlichting is er mogelijk ook sprake van een effect op eventuele verblijfplaatsen van Rosse vleermuis en Ruige vleermuis in bomen.

In dat geval is er sprake van een negatief effect voor vleermuizen, en is een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet noodzakelijk.

Vliegroutes

Hoewel een deel van de struiken binnen het plangebied wordt verwijderd, zal door het handhaven van de bestaande boomstructuur de eventueel aanwezige functie van vliegroute niet verdwijnen. Het verwijderen van onderliggende struweellaag heeft geen negatief effect voor vleermuizen. Indirect negatieve effecten door verlichting van vliegroutes (door gebruik van kunstlicht), zijn echter niet op voorhand uit te sluiten. Door deze lichtbronnen zo veel mogelijk af te schermen is dit effect te voorkomen.

Foerageergebied

Het plangebied en de omgeving ervan is geschikt als foerageergebied voor Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Bij de uitvoering van het voornemen gaat binnen het plangebied een deel van geschikt foerageergebied verloren. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied in de vorm van windluwe locaties aanwezig. Negatieve effecten door het verdwijnen van een deel van geschikt foerageergebied worden daarom uitgesloten. Indirect negatieve effecten door verlichting van foerageergebied (door gebruik van kunstlicht), zijn echter niet op voorhand uit te sluiten. Door deze lichtbronnen zo veel mogelijk af te schermen is dit effect wel te voorkomen, en is er voor het gebruik van kunstmatige lichtbronnen geen ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet nodig.

4.2.3 Vogels

Broedvogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. De broedperiode van vogels loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode kunnen vogels tot broeden komen. Uitvoering van de werkzaamheden en daarmee gepaard gaande effecten dienen gezien te worden als een voor broedende vogels verstorende activiteit. Negatieve effecten op broedende vogels binnen en buiten het plangebied zijn tijdens de broedperiode van vogels daarom niet uit te sluiten. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode van vogels uit te voeren wordt voorkomen dat broedende vogels verstoord worden.

Beschermde nestlocaties

Onder de dakpannen van de boerderij is potentieel geschikte nestgelegenheid voor *Huismus*, *Gierzwaluw* en *Spreeuw* aanwezig. Dat geldt ook voor de schuur, voor zover dat *Huismus* en *Spreeuw* aangaat. Het terrein rond de boerderij is bovendien geschikt om als schuilgelegenheid en foerageergebied voor *Huismus* te fungeren. Bij renovatiewerkzaamheden aan de daken bestaat de mogelijkheid dat eventueel aanwezige beschermde nestlocaties van deze drie soorten worden beschadigd of verdwijnen. Voor *Huismus* geldt bovendien dat realisatie van nieuwbouw een afname van functioneel leefgebied (schuil- en foerageerfunctie) betekent.

In dat geval is er sprake van een negatief effect voor vogels, en is een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet noodzakelijk.

4.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 4.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Vleermuizen	<i>Verblijfplaatsen <u>gebouwen</u>:</i>	Art. 9 en 11, ontheffing noodzakelijk, nader onderzoek noodzakelijk.
	• Ruige dwergvleermuis	
	• Gewone dwergvleermuis	Niet van toepassing voor overige functies, mits
	• Laatvlieger	lichtbronnen voldoende worden afgeschermd
Vogels	<i>Beschermde nestlocaties:</i>	Art. 9 en 11, ontheffing noodzakelijk, nader onderzoek noodzakelijk.
	• Huismus	
	• Gierzwaluw	
	• Spreeuw	
	<i>Broedende vogels:</i>	Niet van toepassing, mits uitvoering buiten
	• Algemeen voorkomende soorten	broedseizoen

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

5 Conclusies en aanbevelingen

- Aanwezigheid van *Ruige dwergvleermuis*, *Gewone dwergvleermuis*, *Rosse vleermuis*, *Laatvlieger*, *Huismus*, *Gierzwaluw* en *Spreeuw* binnen het plangebied kan op basis van literatuuronderzoek en het oriënterend veldbezoek niet worden uitgesloten
- Bij het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van deze soorten tijdelijk of permanent beschadigd of worden of definitief verdwijnen. Hierbij kunnen ook exemplaren van deze soorten fysiek geschaad en/of gedood worden. Daarom kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat voortgang van de werkzaamheden een **overtreding van de Flora- en faunawet** (artikel 9 en artikel 11) betekent
- Teneinde met zekerheid te kunnen vast stellen dan wel uit te sluiten of er sprake is van een overtreding van de Flora- en faunawet dient **nader soortgericht** onderzoek te worden uitgevoerd. De onderzoeksperiode loopt van maart tot en met september
- Indien de soorten daadwerkelijk worden aangetroffen dienen effecten te worden voorkomen. Wanneer effecten niet geheel kunnen worden voorkomen, is een **onthefing van de Flora- en faunawet** noodzakelijk. Deze wordt aangevraagd bij het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (Dienst Regelingen). De maatregelen ter voorkoming van effecten kunnen worden getoetst door Dienst Regelingen en indien afdoende bevonden, geeft zij een zogenaamde 'positieve afwijzing' af. Een positieve afwijzing is niet wettelijk verplicht, maar geeft wel meer rechtszekerheid
- Bij de ontheffingsaanvraag of positieve afwijzing dient het voorkomen van (strikt) beschermde soorten in het plangebied aantoonbaar te worden gemaakt. Ook hiervoor is **soortgericht onderzoek** naar de genoemde soorten in het plangebied noodzakelijk
- Het uitvoeren van de werkzaamheden in de broedperiode van vogels in en/of nabij het plangebied, kan leiden tot verstoring. Door de **werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode** (1 maart tot en met 31 augustus) worden negatieve effecten voorkomen. Deze periode kan verkort worden door tijdens het broedseizoen aanwezigheid van broedende vogels uit te sluiten of te bevestigen. Dit dient te worden gedaan door een terzake kundig persoon
- Door ruim van te voren geschikte broedgelegenheid in het plangebied te verwijderen, kan voorkomen worden dat tijdens de realisatie van de bouwwerkzaamheden vogels tot broeden komen. Deze maatregel is alleen mogelijk voor zover het met zekerheid is uitgesloten dat hierbij beschermde nestlocaties worden beschadigd of verwijderd. Deze bevestiging moet worden gedaan door een terzake kundig persoon
- Bij het gebruik van **kunstmatig verlichting** in de realisatie- en gebruiksfase dient méér beschijning van gebouwen en bomen dan in de huidige situatie het geval is voorkomen te worden. Dit is mogelijk door de armaturen van de lampen naar beneden af te stellen. Zo wordt alleen het plangebied beschenen, en worden negatieve effecten op functies van het landschap voor vleermuizen uitgesloten
- Gedurende de werkzaamheden is voor alle in het plangebied aanwezige dier- en plantensoorten de **zorgplicht** van kracht. Dit houdt in dat alle noodzakelijke handelingen redelijkerwijs worden verricht of nagelaten om te voorkomen dat nadelige gevolgen voor flora en fauna veroorzaakt worden

6 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Brouwer, T., Dorenbosch, M., Van Eekelen, R. & Spier J., 2010]
Vissenatlas Noord-Brabant, 2010. Uitgeverij PROFIEL. Noord-Brabant.

[Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009]
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, ISBN 978-9050-113007.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[Van Eekelen, R., Soes, D.M., Pellikaan, G.C., Anema, L.S.A., 2006]
Kruipers in de polder, Inventarisatie en soortbeschermingsmaatregelen kamsalamander, rugstreeppad, heikikker en grote modderkruiper in Alblasserdaard en Vijfherenlanden. Bureau Waardenburg in opdracht van landschapsbeheer Zuid-Holland en provincie Zuid-Holland.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[NEM-rapport, opgesteld door Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
NEM verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2011. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]

Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]

Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[Mostert, K. en Willemsen, J., 2008]

Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

[Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard", 2012]

Telefonisch overleg met dhr. Den Ouden van de lokale natuur- en vogelwacht over recente waarnemingen van beschermde soorten in en nabij het plangebied, met nadruk op de Heikikker en de Rugstreeppad.

[Van Beek, E., 2003]

Kennisdocument grote modderkruiper, *Misgurnus fossilis* (Linnaeus, 1758), Kennisdocument 1 OVB / Sportvisserij Nederland.

[Van Eekelen, R., Soes, D.M., Pellikaan, G.C., Anema, L.S.A., 2006]

Kruipers in de polder. Inventarisatie en soortbeschermingsmaatregelen kamsalamander, rugstreep, heikikker, en grote modderkruiper in Alblasserwaard en Vijfherenlanden. Bureau Waardenburg en Landschapsbeheer Zuid-Holland in opdracht van Provincie Zuid-Holland. Rapport nr. 06-123

Bijlage

1

Overzichtskaart

Groen geaceerd: Natura 2000 'Boezems Kinderdijk'

Donkergroen: Donkse Laagte (Ecologische Hoofd Structuur)

Bijlage

2

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

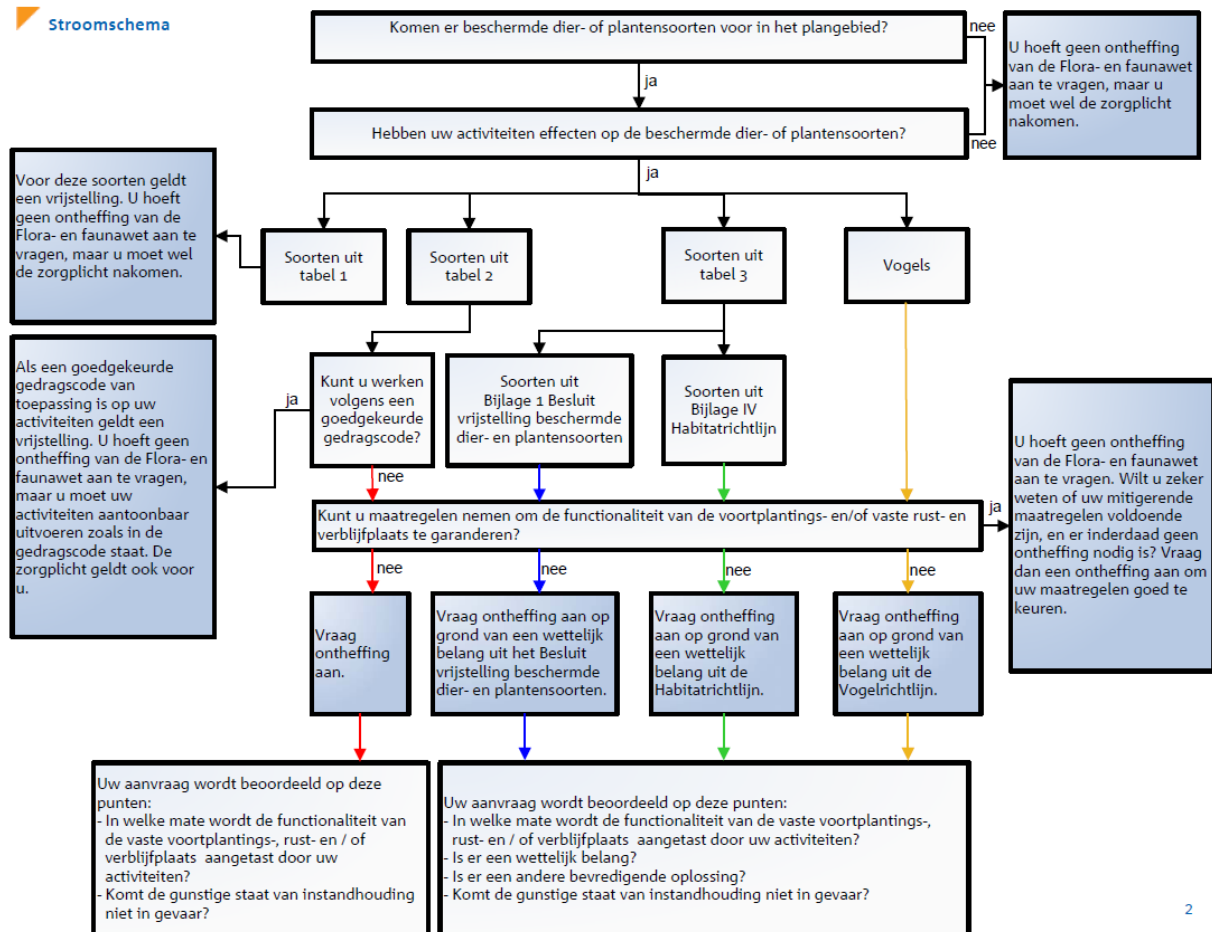
- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het Ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.